

йов. Йому ж належить низка серйозних теоретичних робіт з психолого-педагогічних проблем ефективної підготовки спортсменів високого класу.

Багато подібних прикладів можна навести і з життя харківських спортсменів. Так, свого часу був відомим спортсменом – тенісистом та волейболістом тепер не менш відомий лікар, доктор медичних наук, професор Г. Х. Грунтовський. Серйозно займалися волейболом нині відомі вчені доктори технічних наук, професори ректор Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Л. Л. Товажнянський та проректор Є. І. Сокол. Став доктором технічних наук, професором і завідувачем кафедри і майстер спорту з боротьби Федір Абрамчук. Відомим альпіністом, заслуженим майстром спорту був колишній проректор М. С. Борушко. Майстром спорту з альпінізму є й академік НАН України, доктор технічних наук Ю. М. Мацевитий. Таких прикладів можна наводити дуже багато. Для тих же, хто вже не бачить свого життя поза спортом, можна також навести приклади видатних тренерів. Серед них однією з найбільш яскравих уявляється постать легендарного Валерія Лобановського. Цікавим є й факт, коли деякі досвідчені спортсмени стають «граючими тренерами».

Належне подання і глибоке переконливе подання такої інформації дає істотний психологічний ефект. Воно здатне допомогти людині, яка майже зневірилася у можливості успішної організації свого життя й цікавої сфери діяльності після закінчення професійної спортивної кар'єри, впевнитися у тому, що перед нею відкриті цілком сприятливі перспективи для плідної реалізації її здібностей, морально-вольових якостей, сил та енергії. Саме ця впевненість і постає одним з основних завдань навчально-тренувальної і виховної роботи зі спортсменами старшого віку, які виявляються напередодні закінчення своєї спортивної кар'єри.

Список літератури: 1. Мысниченко В. П. Смотреть правде в глаза: Воспоминания первого секретаря Харьковского обкома Компартии Украины. – Харьков: С-С.Э, Майдан, 2004. – 584 с. 2. Мамардашвили М. К. Классический и неклассический идеалы рациональности. – СПб.: Азбука-Аттикус, 2010. – 288 с. 3. Журавлев А. Л., Купрейченко А. Б. Психологическое и социально-психологическое пространство личности и группы: понимание, виды и тенденции исследования // Психологический журнал. – 2011. – Т. 32. – № 4. – С. 45–56. 4. Пономарьев О. С. Аксиологичні аспекти спілкування // Філософія спілкування. – 2011. – № 4. – С. 55–62. 5. Шендрик И. Г. Самореализация личности в контексте проектирования образования // Педагогика. – 2004. – № 4. – С. 36–42.

*Бабічев Є. Р.
м. Харків, Україна*

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ ПОЗИЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ ПОЛІТОЛОГІЇ

В сучасних умовах соціально-політичного розвитку України всебічний розвиток можливий при таких спеціалістах які спроможні забезпечити прогрес на основі впровадження сучасних технологій і яким притаманні такі людські якості, як порядність, чесність, громадянська відповідальність, патріотизм. Є необхідність деталізувати сутність авторського розуміння категорії «патріотизм». Під цією дефініцією тлумачиться «любов до батьківщини, почуття відповідальності за її долю, готовність і здатність

служити її інтересам та сприяння її успіхам у сферах внутрішнього життя й на міжнародній арені» [1, С. 477].

У повсякденному житті роль патріотизму важко перебільшити. Він виконує цілий ряд суспільно корисних функцій, таких як творча, регуляторна, інтегрувальна, державотворча. Патріотизм сприяє згуртованості нації, її єдності, є аргументом що зміцнює стабільність суспільства. Не можна не погодитись з точкою зору М. Сапіжак «здоровий і свідомий патріотизм – це гуманізм, який підносить людину, народ на вищий шабель культури, духовності. Свідомий патріотизм втілює в собі гуманне ставлення до інших народів, підтримку їхньої боротьби за свою свободу і незалежність» [2, С. 4].

Тепер торкнемося категорії національна свідомість. В сучасній політології під цією категорією розуміється «сукупність соціальних, економічних, політичних, моральних, етичних, філософських, релігійних поглядів, норм поведінки, звичаїв і традицій, ціннісних орієнтацій та ідеалів, які відображають особливості життєдіяльності націй і народностей» [1, С. 390–391]. Національна свідомість включає в себе усвідомлення національно-етнічної належності, певне ставлення до історії та культури своєї нації. За змістом національна свідомість не заперечує, а навпаки, знаходиться в діалектичному зв'язку з загальнолюдськими та гуманістичними цінностями.

Відомо, із цим погоджуються більшість науковців, що основою національної свідомості є національна самосвідомість. Під цією категорією автор статті бачить особисте, індивідуальне почуття українця, як громадянина держави, так і тієї людини, особистості, яка мешкає в інших країнах, але відчуває себе причетною до нашої політичної нації та етносу.

Національна самосвідомість притаманна націям, що діалектично розвиваються як культурна економічна та політична спільнота. Вона в сучасному глобалізованому світі відіграє, в цілому консолідуючу і прогресивну роль. Але при певних умовах може відігравати роль негативу. Це в тому випадку, якщо національна самосвідомість ототожнюється шовінізмом і агресивним радикальним націоналізмом.

Формування громадянських рис починається у майбутнього спеціаліста в період навчання у вищому навчальному закладі. Значна роль в процесі формування патріотичних якостей належить державі та суспільству. Саме вони найбільш ретельно вивчаються в курсі політології і тому роль цієї дисципліни в формуванні патріотизму є значною. Проблема викладання політології в вищій школі України досліджується досить довгий час і має значну та об'ємну наукову методологічну базу. Є дослідження нової хвилі науковців та методистів по проблемам оптимізації викладання політології. Значною є база дослідження шляхів активізації патріотичної позиції та національної свідомості людини в тому числі і студентської молоді.

Аналізуючи наукову та науково-методичну літературу з питань формування патріотизму можна констатувати, що в нашій державі і суспільстві, в своєму розвитку, патріотизм базується на таких принципах як акумуляція і збереження традицій не тільки українства, але інших країн та народів. Всі ми пам'ятаємо заповіт Т. Шевченка “своєму навчатись і чужого не цуратись”. Треба ще більш наполегливо утверджувати в свідомості громадян України, і насамперед у молоді, почуття гордості за свою суверенну державу, готовність стати на захист інтересів народу.

На погляд автора є певний дефіцит праць на тему безпосереднього впливу гуманітарних наук, і політології зокрема, на життєву та громадянську позицію студентства. Є певний запит на дослідження шляхів та методів формування патріотизму та національної свідомості у студентства в умовах Болонського процесу і сучасного стану культури,

науки, духовності. Автор в цій статті намагатиметься розкрити вплив саме політології на формування патріотизму та національної свідомості, бо саме в викладанні цієї дисципліни у автора накопичився певний педагогічний та життєвий досвід.

Вивчаючи та аналізуючи проблему формування патріотизму в середовищі українського студентства треба визначитись в деяких категоріях. В даній статті прояв громадянської та політичної активності студентів буде роздивлятися як результат формування патріотизму та національної свідомості. Ознаками політичної та громадянської активності можуть бути звернення з усними та письмовими заявами в органи державного управління, робота в партійних та політичних організаціях, виступи в засобах масової інформації з питань виховання почуття любові та поваги до України, її тисячолітньої історії, гордості від самого факту бути громадянином України.

Демократична держава, і Українська в їх числі, об'єктивно зацікавлена в розвитку політичної активності, підвищенню патріотизму громадян і молоді особливо, тому що вбачає в політичній активності громадян одну із основних умов здійснення своєї політики, досягнення і забезпечення політичної стабільності.

Політична активність в сучасній політології визначається як «одна із форм суспільної активності, яка має на меті впливати на прийняття політичних здійснень своїх інтересів» [1, С. 22] необхідність політичної активності особистості обумовлена деякими причинами. По-перше, політична активність особистості сприяє підвищенню ефективності політичної системи суспільства. По-друге, допомагає молодій людині і студенту зокрема, знайти своє місце в соціумі. По-третє, позбутись таких рис як байдужість до політики національної свідомості та суспільної активності в житті. На превеликий жаль елементи абсентеїзму притаманні певній частині студентської молоді.

Громадянська та політична активність формується в найбільшій мірі саме політологією в ході навчального процесу в вищому навчальному закладі. Оволодіння політологічними знаннями сприяють формуванню у наших вихованців певної життєвої позиції та вміння аналізувати певні суспільно-політичні явища не тільки на основі особистих інтересів але і з позиції громадянських та загально державних інтересів, на основі особистих переконань, що будується на науковому світогляді. Якість виховної роботи залежить від політичної позиції як студентів так і викладача.

Важливо визначитися в категорії політична позиція. Під нею слід розуміти ставлення індивіда до політики і політичної діяльності через що особа «виявляє свої ідеали, цінності, інтереси і здійснює власну діяльність в сфері політики, визначає спрямованість вчинків, вибір цілей і засобів її досягнення, характер ставлення до різноманітних політичних явищ» [1, С. 495].

Можна констатувати, що політична позиція і національна свідомість особистості формується під впливом таких факторів, як діючі політичні процеси, правові норми, національні традиції, оточуюче середовище. Політична позиція громадян є одним із показників рівня розвитку політичної свідомості і культури в державі і суспільстві.

В сучасній Україні однією з значних проблем в процесі формування національної свідомості громадян України є почуття меншовартості замість бачення місця України в міжнародній спільноті, як важливого і провідного.

Національна самосвідомість нашої людини і особливо студентської молоді формується в складних умовах кризи багатьох сфер нашого життя, і духовності зокрема. Але труднощі мають тенденцію найбільш віддану частину українства загартовувати і давати наснагу на шляху глобальної модернізації що відбуваються в світі, Європі і вже частково в Україні. Під час формування національної свідомості в ході навчального

процесу викладач контактує з великою кількістю студентів. Не є секретом, що у студентів з різних регіонів України є деякі розбіжності в ментальності.

Взагалі ментальність тлумачиться як сформована, та відносно стабільна, система елементів духовного життя і світосприймання, яка зумовлює твій стереотип поведінки діяльності, способи життя індивідів. Ця категорія виділена для позначення глобального рівня людського мислення, що не обмежується сферою усвідомленого і сягає в підсвідоме. Ментальність є сукупністю ціннісних, символічних як свідомих так і підсвідомих відчуттів, уявлень, настроїв, поглядів, що визначають здатність особистості діяти так чи інакше в відповідних життєвих і суспільно значущих ситуаціях. Можна констатувати що в сучасних історичних та суспільно-політичних умовах є підстави стверджувати про певні особливості української ментальності і про факти своєрідності їх проявів в різних районах України.

Аналізуючи досвід що мається в цілому ряді провідних вищих навчальних закладів Харкова, можна стверджувати, що сама структура сучасного навчального процесу об'єктивно закладає підвалини тих життєвих установ та принципів, що зазначені в назві статті, як завдання викладача політології. В цьому контексті дуже важлива сама постать викладача, його професіоналізм, рівень та глибина світогляду, педагогічний хист, власний патріотизм, вміння слухати і переконувати аудиторію.

До процесу формування патріотизму у молоді, необхідно підходити з позиції коли студент виступає не тільки як об'єкт виховання і навчання, а і як суб'єкт, який активно визначає свою позицію до держави і її політики, політичної системи, Конституції, інших символів державності. Він активно бере участь в діалозі з викладачем в ході семінарських занять, постійно і свідомо працює під час лекцій, в ході самостійної та індивідуальної роботи над теоретичними і практичними питаннями сучасної політології.

В вищій школі України накопичено солідний досвід викладання політології з використанням методики стимулювання розумової активності студентів, який стимулює прагнення до саморозвитку, пізнання дійсності, до активного громадянського і політичного життя. Основним інструментом в цій методиці є обговорення в ході вивчення навчального матеріалу і категорій політології, основних напрямків майбутньої професії та громадянської діяльності. В самому проблемному методі навчання і пізнання закладений ключ, що стимулює у студентській молоді громадянську і патріотичну активність через активність пізнавальну.

Принципи Болонського процесу вимагають від викладачів приділяти більше уваги індивідуальній та самостійній роботі студентів. Саме факт пізнання матеріалу і вивчення предмету через самостійні зусилля вже є свідченням пізнавальної інтелектуальної активності.

Значну роль в процесі стимулювання студентів до навчання грають оцінки, виставлені викладачем в процесі перевірки контрольних робіт, здачі модулів, заліків, іспитів. Пізнання предмета, що вивчає політику та політичні процеси, значно підвищує можливість та вірогідність того, що у цієї особистості сформується патріотизм та національна свідомість на основі наукового світогляду.

Заняття науковими дослідженнями також сприяє формуванню у студента рис, які притаманні патріоту та громадянину. Сам метод наукового пізнання в гносеології вважається таким, що сприяє розвитку у особистості потреби самостійно розібратися в глибинній сутності речей. Пізнаючи загальнополітичні процеси через вивчення політологічних законів та категорій студент самостійно пізнає політичне та історичне минуле і сьогодення України. А це є передумовою до бажання розібратися в глибинних проце-

сах розвитку української історії та державності, що, безумовно, формує у особистості патріотичні почуття.

В цілому, на основі аналізу, що був викладений в статті, можна зробити певні висновки.

По-перше. В українському суспільстві є потреба в вихованні патріотизму в середовищі студентства – майбутніх будівничих Української держави.

По-друге. Головним середовищем де виховуються та загартовуються молоді патріоти України можуть бути вищі навчальні заклади держави всіх рівнів акредитування, особливо III та IV рівнів.

По-третє. Одним із основних шляхів формування у студентської молоді патріотизму є високий рівень викладання гуманітарних предметів. В зв'язку з тим, що патріотизм є невід'ємною частиною політичної активності, то роль такого предмету як політологія, важко перебільшити.

По-четверте. Одним із чинників, які є вирішальними в справі виховання патріотизму є постать та особистість викладача, його загальнокультурний, професійний, моральний рівень.

По-п'яте. В Україні і в Харкові висококваліфікованими викладачами багатьох вищих навчальних закладів накопичено значний досвід по національно-патріотичному вихованню студентства, який необхідно активно акумулювати і застосовувати всім, хто причетний до роботи зі студентською молоддю.

В шосте. В рамках навчального процесу є можливості для більш якісної підготовки з гуманітарних наук. Для цього треба підвищити кількість годин викладання політології в аудиторних умовах, тобто на лекційних та семінарських заняттях.

Автор не вважає, що в даній статті роздивляються всі проблеми викладання політології, як засобу виховання у студентської молоді патріотизму. Позиції, що викладені, є лише підставами для обговорення і дискутування в професійному середовищі.

Список літератури: 1. Політологічний енциклопедичний словник за редакцією Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. Вид.2 Київ Генеза 2004 р. 735 с. 2. Формування національного менталітету. Збірник наукових праць за матеріалами Регіональної науково практичної конференції Луганськ ДЗ «ЛНУ ім. Т. Швченка», 2009. – 87 с.

Беркутова Т. И., Тычина Н. В.

ИНТЕРАКТИВНЫЙ ПОДХОД В КОМПЛЕКСНОМ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ

Свой вклад в решение одной из основных задач высшей школы – профессиональную подготовку высококвалифицированных, компетентных специалистов вносит и иностранный язык. Специфика будущей профессиональной деятельности определяет особенности практического овладения иностранным языком студентами всех профилей. Государственные требования, выдвигаемые к содержанию и уровню подготовки выпускников, предполагают высокий уровень профессиональной компетенции. Таким образом, во главу угла ставятся не узкоспециализированные знания, умения, навыки, а сформированность комплекса ключевых компетенций: информационной (способы приёма, хранения, оформления и передачи информации), проектировочной (способы определения целей и ресурсов их достижения, действий, сроков), оценочной (способы